

[Ragnhild Andersen.]

vaklen i geledet. Og hvad sagde så sven-
dene? Det ville de ikke finde sig i, og de
etablerede strejke. Den 16. december skal
de møde i den faste voldgiftsret, fordi de
ikke ville møde kl. 3 om morgenen, og for-
mentlig modtage dom for ulovlig arbejds-
nedlæggelse i denne arbejdsstrid. Man kan
ikke sådan uden videre bare „ordne sig“.

Nu siger det ærede medlem hr. Leonhard
Hansen, at bagere og svende kan aldrig
blive enige om noget sådant. Man må huske
på, at det er små arbejdspladser, små virk-
somheder, det drejer sig om, og her er for-
holdene naturligvis betydeligt vanskeligere.
Netop derfor har arbejderne krav på en
særlig beskyttelse fra samfundets side, og
den får de ikke, fordi det høje ting ikke har
villet imødekomme de berettigede ønsker,
der er fremsat om at få den bestemmelse
taget ud, at de skal møde kl. 3 om mor-
genen om søndagen. Men, som sagt, jeg op-
fordrer til, at man alvorligt overvejer ba-
gersvendenes krav, når man skal komme
med forslag om ændringer i arbejderbeskyt-
telsesloven; ellers må jeg forbeholde mig at
komme tilbage til dette spørgsmål og stille
ændringsforslag ved anden behandling.

Hermed sluttede forhandlingen.

*Lovforslagets overgang til anden behandling
vedtoges uden afstemning.*

Leonhard Hansen: Jeg tillader mig at
foreslå, at lovforslaget henvises til et ud-
valg på 17 medlemmer.

Uden forhandling eller afstemning
vedtoges dette forslag.

Derpå foretoges:

*Første behandling af forslag til lov om
adoption.*

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 861,
fremsættelsen i tidenden sp. 1572).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Nina Andersen: Da den højtærede justits-
minister fremsatte dette forslag til lov om

adoption, gav han en meget fyldig frem-
stilling af de årsager, som ligger til grund
for ønsket om ændringer i den nugældende
lov, og omtalte det kommissionsarbejde på
nordisk basis, som i det væsentlige danner
grundlag for de foreslåede ændringer. Jeg
skal derfor ikke komme nærmere ind herpå,
men vil dog udtale min tilfredshed med, at
der på endnu et område arbejdes for så
stor ensartethed som muligt indenfor nord-
disk lovgivning.

Inden jeg vender mig til de to punkter,
som efter min opfattelse er de væsentlige
i lovforslaget, vil jeg nævne et par mindre
ændringer, som dels skyldes ændringer i
anden lovgivning, dels ønsket om at nå til
så stor nordisk enighed som muligt.

I lovforslagets § 1, stk. 2, foreslås det,
at bevilling til adoption af eget barn ikke
kan meddeles. Motiveringen herfor er, at
et barn født udenfor ægteskab har samme
retsstilling i forhold til faderen som et
barn født i ægteskab, og man må vel derfor
antage, at det er rimeligt at foreslå denne
ændring.

I § 5 er det foreslået, at den, som er fyldt
12 år, ikke kan adopteres uden eget sam-
tykke. Denne aldersgrænse var tidligere
14 år, men da der i Norge og Sverige reelt
er en 12 års grænse, forstår man ønsket
om, at det samme kommer til at gælde her.
Der vil naturligvis være tilfælde, hvor et
barn på 12 år ikke er modent nok til en
sådan afgørelse, og der kan være andre
tilfælde, hvor det kan være til skade for
et barn, at det, hvis det har haft den op-
fattelse, at det var hos sine egne forældre,
får at vide, at det er et plejebarn, og at
der er tale om adoption. Men da der i
lovforslaget gives mulighed for, at en sådan
indhentning af barnets samtykke til adop-
tion kan undlades, når det må antages
at være til skade for barnet, er disse forhold
sikkert hermed tilgodeset, og vi mener, at
denne ændring må kunne vedtages.

De to punkter, som indeholder noget
principielt nyt, drejer sig dels om retsvirk-
ningerne af adoptionen, dels om ophævelse
af den.

Kapitel 2 indeholder retsvirkningerne, og
her foreslår man, at der indføres den såkaldt
stærke adoption, d. v. s. at et adoptivbarn
principielt stilles lige med et i ægteskabet
født barn, og det markeres bl. a. ved, at

[Nina Andersen.]

det fastslås, at adoptanten er forpligtet til at forsørge adoptivbarnet som sit eget og ikke har krav på noget bidrag fra barnets virkelige forældre. Desuden foreslås det, at adoptivbarnet og dets livsarvinger arver og arves af adoptanten og af dennes slægt, som om det var adoptantens eget barn. Endelig foreslås det, at det arveretlige forhold mellem adoptivbarnet og dets virkelige slægt bortfalder ved adoptionen. Her ved overskærer man altså reelt forbindelsen mellem barnet og dets virkelige slægt, og man forankrer adoptivbarnet i adoptantens slægt. For mig at se er formålet hermed at fastslå varigheden og betydningen af en adoption og at skabe en sikkerhed for det barn, som adopteres.

Mit parti er principielt enig i, at dette er den rigtige adoptionsform. Af den kommission, som har beskæftiget sig med ændringer på dette område, er det foreslået, at der ved siden af den stærke adoption skulle gives mulighed for efter særskilt begæring at få en bestemmelse ind i adoptionsbevillingen om, at adoptivbarnet og dets livsarvinger bevarer arveretten efter den naturlige slægt og omvendt — det er det forhold, som gælder i øjeblikket, og som er blevet kaldt den svage adoption. Dette forslag fra kommissionens side har justitsministeren ikke optaget i lovforslaget.

Der har været megen diskussion om, hvorvidt det var rigtigt at udelukke muligheden for en svag adoption, og selvom jeg principielt er tilhænger af den stærke adoption, kan jeg godt se, at der vil kunne opstå vanskeligheder, når det drejer sig om adoption i ret op- og nedstigende linie, og jeg vil derfor finde det rigtigt, at man ser på det problem i det udvalg, som jeg ved forhandlingernes slutning vil foreslå nedsat; men jeg synes altså, at man skal beskæftige sig med det i det begrænsede omfang, som jeg her har nævnt.

Må jeg i denne forbindelse sige, at jeg synes også, det ville være rart, om vi i udvalget, om ikke før, kunne få oplysning om, hvorvidt antallet af familieadoptioner i procent af alle adoptioner er større i dette land end i andre lande. Det er jo ca. 40 pct. her i landet. I England har man udelukkende den stærke adoption, i Norge har man valgmulighed mellem stærk og svag

adoption, men den sidste anvendes i meget ringe omfang. Det, som jeg synes kunne være interessant at vide, er, om procenten af familieadoptioner i disse to lande er lavere end her.

Der er en anden ting, som jeg synes man skal have opmærksomheden henvendt på, når man beskæftiger sig med den stærke adoption, og det er, at hvis den gennemføres, vil en adoption fremtidig ikke blot være en sag, der angår det ægtepar eller den person, som ønsker at adoptere et barn, men det vil betyde en forandring i familien som sådan, når en adoption finder sted. Jeg vil tro, at i de allerfleste tilfælde betragter hele familien også i dag et adoptivbarn som en ny tilvækst til familien med alle de pligter og rettigheder, som dette indebærer, og jeg vil også tro, det i fremtiden vil være sjældent, at en familie vil betragte det som et ubilligt indgreb i de naturlige familiemedlemmers arveret, at et barn adopteres ind i familien efter reglerne for den stærke adoption; men jeg vil dog mene, at den alvor og de mange overvejelser, der skal til, inden man beslutter sig til en adoption, nu yderligere vil forstærkes. De nye bestemmelser vil naturligt foranledige, at de, som har planer om at adoptere et barn, taler indgående med familien om det. Jeg tror, det vil være en fordel, fordi der derved vil blive en slags familieansvar for adoptionen.

Må jeg i denne forbindelse sige, at jeg kan godt forstå, justitsministeren vil udskyde den nævnte kommissions forslag om, at spørgsmålet om ændring af loven af 1914 om medvirken ved anbringelse af børn tages op til overvejelse, indtil der er taget stilling her i folketinget til det lovforslag, vi behandler. Det er imidlertid min opfattelse, at hvis lovforslaget gennemføres med den stærke adoption, vil det være nødvendigt at foretage ændringer i 1914-loven. De undersøgelser, der foretages såvel af adoptanternes forhold, herunder deres milieu, som af adoptivbarnets fysiske og psykiske muligheder, bør være meget indgående, og de kræver en indsigt, som ikke forlanges i den nuværende lov om medvirken ved anbringelse af børn.

Jeg vil senere sige nogle ord om det, der foreslås i lovforslaget vedrørende ophævelse af adoptionsforholdet, såfremt adoptiv-

[Nina Andersen.]

barnet er åndssvagt eller sindssygt. Jeg er ikke enig i det foreslåede, men jeg er ganske klar over, at hvis man vil opnå, at disse lidelser ikke indføres som ophævelsesårsag, vil det kræve, at forundersøgelserne yderligere skærpes.

Dette bringer mig over til kapitel 3, der drejer sig om ophævelse af adoptionsforholdet. Det foreslås her at bevare de allerede givne muligheder for ophævelse af adoption, men derudover findes der et par nye forslag. Det ene giver justitsministeriet mulighed for på begæring af barnets naturlige forældre at ophæve adoptionsforholdet, når barnets adoptivforældre er døde, og såfremt det må anses for stemmende med barnets tarv. Dette må sammenholdes med forslaget i § 22 om, at det i sådanne tilfælde kan bestemmes, at retsforholdet mellem barnet og dets virkelige slægt skal genopstå. Når begæringen om adoptionsforholdets ophævelse skal fremsættes af forældrene, mener jeg, der ikke kan være nogen betænkelighed ved at gennemføre det, som her er foreslået.

Derimod stiller jeg mig noget tvivlende overfor rigtigheden af at indføre det i § 17 foreslåede. Ifølge denne paragraf kan adoptionsforholdet ophæves ved dom, såfremt adoptivbarnet viser sig at lide af åndssvaghed eller sindssygdom. Jeg må her understrege, at det er et personligt synspunkt, jeg fremsætter. Der er i mit parti nogle, som er enige med mig, og der er nogle, som ikke er enige med mig; men jeg kan altså ikke tilbageholde mine tvivl på dette område.

Man har med lovforslagets kapitel 2 gjort sig umage for at gøre adoptivbarnet til adoptivforældrenes virkelige barn, men her gøres der altså en undtagelse. Jeg må indrømme, at der også findes undtagelser i §§ 18 og 19, hvor det drejer sig dels om grove forseelser, der er begået af adoptanten overfor adoptivbarnet, dels om forseelser, der er begået af adoptivbarnet overfor adoptanten. Disse bestemmelser findes imid-

lertid i næsten samme ordlyd i den nugældende lov og kan vel næppe ændres. Jeg må dog notere som en forbedring, at den nugældende bestemmelse om et lastefuldt og forbryderisk liv fra adoptivbarnets side som ophævelsesårsag ikke findes i det foreliggende forslag.

Men tilbage til § 17, hvor man altså foreslår en ny ophævelsesgrund. Når man foreslår noget sådant nyt, må man nøje overveje, hvorvidt det er rigtigt at indføre det. Man må her, synes jeg, beskæftige sig med det spørgsmål: Hvad er motivet for ønsket om at adoptere et barn? I sandhedens interesse må vi vel sige, at det er ønsket om at tilfredsstille et behov hos adoptanten selv, der er den første bevæggrund. Jeg ser ikke noget mindreværdigt heri, for hovedparten af de handlinger, vi udfører, er netop fremkaldt af et sådant ønske om at tilfredsstille et behov eller et krav hos en selv. Det er mig forøvrigt meget om at gøre at sige her, at jeg har set de smukkeste udtryk for glæde og forventning hos adoptivforældre. Der har efter min opfattelse ikke været nogen forskel på glæden og forventningen hos dem, jeg her tænker på, og den glæde og forventning, som naturlige forældre praktisk talt altid har. Det er vel selvfølgelig, at der hos dem, der har et barn i deres hjem, først og fremmest er håb om glæder, om tilfredshed ved at se barnet vokse op og udvikle sig, og forventning om at kunne give og tage imod varme følelser. Her er det min opfattelse, at adoptivforældre og naturlige forældre står lige.

Men sorgerne kan man jo ikke værges sig imod; de kan melde sig, nogle melder sig altid, nogle melder sig sjældnere. Der er f. eks. ingen sikkerhed for, at naturlige forældre ikke kan rammes af den ulykke, at deres barn er eller bliver åndssvagt eller sindssygt. Hvis det sker, bliver de ved med at være barnets forældre, det kan de ikke frigøre sig for. Her er det, at adoptivforældrene efter lovforslaget får en anden stilling; de vil have mulighed for at frigøre

[Nina Andersen.]

sig for barnet ved, at adoptionsforholdet ophæves. Jeg kan ikke se, at dette er rigtigt. Der er ganske vist en række betingelser, der skal være opfyldt, for at ophævelse kan finde sted: dels skal lidelsen hidrøre fra tiden før adoptionen, dels skal sag anlægges, inden der er gået 5 år fra adoptionsbevillingens dato. Dette er naturligvis betydningsfuldt og begrænser antallet af tilfælde, hvor ophævelse kan finde sted af de nævnte årsager. Jeg kan alligevel vanskeligt forlige mig med denne nye bestemmelse; jeg synes, den er inkonsekvent i forhold til reglerne i kapitel 2. Jeg ser derfor meget gerne, at udvalget beskæftiger sig med dette forhold.

Til slut: det er utvivlsomt, at det fremsatte lovforslag tilsigter at give det barn, der adopteres, en fastere og sikrere stilling hos adoptivforældrene og deres familie, end den gældende lov giver grundlag for, og dermed kan mit parti kun erklære sig indforstået og tilfreds. De nye principper fordrer imidlertid dybtgående overvejelser. Vi vil gå til disse overvejelser med den største velvilje og i håbet om, at det skal lykkes at få lovforslaget gennemført i denne samling.

Gideon: Endnu da jeg i sin tid tog min juridiske embedseksamen, hvilede adoptionsinstituttet udelukkende på administrativ praksis, og man måtte enten slå op i lærebøgerne eller i Hindenburgs formularbog, hvis man ville opfriske reglerne. Det var naturligvis ganske tilfredsstillende, og derfor afbødede det et savn, da vi fik en kodifikation af de gældende regler ved adoptionsloven af 1923, der i det store og hele betød en konstatering af de indtil da gennem praksis udviklede regler.

Der er siden da hengået over 30 år, og i denne periode er der sket en stærk udvidelse af adoptionsinstituttet og indhøstet en sum af erfaringer, der gør det rimeligt, at man tager de herhenhørende problemer op til ny undersøgelse og overvejelse. Spørgsmålet er da, hvad denne undersøgelse og overvejelse bør føre til. Den højtærede justitsminister sagde herom ved lovforslagets fremsættelse, at det på et område som dette er af særlig betydning, at der hersker stabilitet i lovgivningen, og at der ikke bør

foretages ændringer i de grundlæggende regler, medmindre stærke grunde taler herfor. Dette udgangspunkt kan jeg for mit vedkommende ganske tiltræde, og jeg mener, at det yderligere kunne føjes til, at man ikke bør foretage større ændringer, end stærke grunde taler for. Der bliver altså her tale om en afvejning for og imod af fordele og ulemper ved denne eller hin ordning, ofte en meget vanskelig afvejning, fordi det på dette ømtålige område ikke blot drejer sig om logik og stringens, men om selve livet, som det leves og pulserer i alle afskygninger.

Jeg tror derfor også, det vil være betimeligt, at man ikke her ved lovforslagets første behandling lægger sig altfor fast på en bestemt løsning, og jeg forstod på den foregående taler, det ærede medlem fru Nina Andersen, at hun var af den samme opfattelse.

Vi er i den ejendommelige situation, at vi i realiteten er stillet overfor og kan overveje tre forslag, hvoraf de to er udarbejdet af kommissioner bestående af særlig sagskyndige på det her omhandlede område. Disse tre forslag møder med hver sin løsning, og jeg tror ikke, man behøver at være i besiddelse af megen beskedenhed for at indrømme, at man ikke i den korte tid, man har haft til at gennemgå det foreliggende materiale, er nået til en patentløsning.

Det første af de forslag, jeg tænker på, er det forslag til ændring i adoptionslovgivningen, der findes i arvelovskommissionens betænkning af 1941, og som i alt væsentligt bygger på den gældende ordning, idet man kun foreslår enkelte ændringer heri, gående ud på, at barnets tvangsarveret efter adoptanten afskaffes, at reglen om, at barnets arvepart i visse tilfælde skal udredes af den testationsfri del af boet, ophæves, og at den såkaldte tilbagefaldsret udvides. Uden at sige for meget tror jeg nok, man kan sige, at disse ændringer utvivlsomt er begrundet i de erfaringer, man i den forløbne tid har indhøstet.

Dernæst har vi det forslag, som findes i den betænkning, der danner grundlaget for det foreliggende lovforslag, og som er udarbejdet af en kommission, bestående af professor O. A. Borum, højesteretsdommer Bodil Dybdal og landsdommer H. Topsøe-Jensen. Dette forslag er blevet til efter sam-

[Gideon.]

arbejde med tilsvarende sagkyndige kommissioner i Sverige, Norge og Finland, og man er ved dette samarbejde enedes om i alt væsentligt ensartede forslag i disse lande, forslag, der foreslår indført en ordning i lighed med den, der siden 1935 har været gældende i Norge.

Det karakteristiske ved denne ordning er, som også nævnt af den foregående ærede ordfører, at der indføres to sideordnede former for adoption, som adoptanten frit kan vælge imellem, dels en ordning, der i det store og hele svarer til den nugældende ordning med de ændringer, der er foreslået af arvelovskommissionen, dels en helt ny adoptionsform, der gennemfører fuldt familieskifte, idet denne form fuldstændig afskærer den arveretlige forbindelse mellem adoptivbarnet og dets naturlige slægt og til gengæld gennemfører en fuldstændig ligestilling mellem adoptanten og hans slægt på den ene side og adoptivbarnet og dets afkom på den anden side.

Endelig er der så det her foreliggende lovforslag, hvorom der er opnået enighed mellem de nordiske landes justitsministerier, og som går ud på alene at gennemføre den nye adoptionsform, den såkaldte stærke adoption. Jeg skal som sagt ikke her give udtryk for nogen uforgribelig mening, men jeg kan ikke lade være med at sige, at den af kommissionen foreslåede valgfri ordning rent umiddelbart tiltaler mig mere end den af den højtærede justitsminister her foreslåede, fordi jeg ikke mener, at man skal gå videre, end tungtvejende grunde taler for, og jeg tror ikke, de taler for så stort et spring i udviklingen, som der her foreslås. Naturligvis kan jeg godt se, at der kan være en fordel forbundet med, at man kun har een form for adoption i stedet for to, selvom der ikke fra Norge foreligger oplysninger om, at det dér har skabt vanskeligheder at have to former. Fordelen ved at nøjes med een skulle ligge i, at det skabte større klarhed og enkelhed i reglerne, men det forekommer mig blot ikke at være afgørende. Det altoverskyggende hensyn, der må tages, er dog hensynet til de børn, som der her er tale om: at man skaber sådanne regler, at man i størst muligt omfang tilgodeser netop børnenes tarv, og vil man gøre det, tror jeg ikke, man gør det ved ligesom at slå en streg

efter en lineal. Selve livet er nu engang ikke så enkelt; et forholdsvis langt liv i praktisk tjeneste hos fru Justitia har i hvert fald lært mig, at man skal være forsigtig med at tvinge livsformerne ind i altfor snævre folde. Det gælder i almindelighed, og det gælder ganske særlig på det her omhandlede område.

Når den højtærede justitsminister siger, at vi nu engang ikke kan skrive en lov, der imødekommer alle de specielle ønsker, der kan gøres gældende, er det jo forsåvidt lige så rigtigt, som det er sagt; men det er der jo heller ingen der drømmer om. Det forekommer mig imidlertid, at den højtærede justitsminister ikke i tilstrækkelig grad har taget hensyn til, at adoptionsbevillingerne, som professor Viggo Bentzon allerede pegede på i 1930, i praksis fordeler sig i to fra hinanden stærkt afvigende grupper. Det drejer sig på den ene side om de tilfælde, hvor der er tale om bortadoption af et barn til vildfremmede, på den anden side om de tilfælde, hvor adoptionen angår et barn, der i forvejen har tilknytning til adoptanten, hvad enten det nu er ved slægtskab eller på anden måde.

Jeg skal gerne medgive, at de erfaringer, man har gjort i Norge efter nyordningen i 1935, i nogen grad taler til fordel for den nye adoptionsform. Det fremgår af oplysningerne derom, at man ved forslagets gennemførelse havde tænkt sig, at det kun ville blive i ganske få tilfælde, folk ville søge adoption efter den nye adoptionsform, men at udviklingen har vist, at der i de altovervejende tilfælde er fremsat anmodning om den nye ordning eller i hvert fald er givet bevillinger efter denne — jeg ved ikke, hvilken af delene der er tilfældet, og det kan jo gøre en vis forskel, om det er det ene eller det andet. Jeg indrømmer, at det må gøre et vist indtryk, at udviklingen har været således; men jeg vil dog mene, at man må være meget forsigtig med på et område som det her foreliggende at projicere erfaringerne fra eet land over på et andet. Det kan jo spille ind, at adoptionsinstituttet i Norge er af ganske ny dato, idet det først er indført i 1917, medens det her i landet har eksisteret, i alle tilfælde som almindeligt institut, i mindst det sidste halvandet hundrede år. Det har herhjemme udviklet sig i administrativ praksis, det er vokset lang-

[Gideon.]

somt og organisk frem, og jeg tror, man har lov at sige, at det er vokset på en sådan måde, at man praktisk talt har kunnet løse de spørgsmål, der har været tale om, gennem den udvikling, instituttet har haft. Dette må man tage med ind i overvejelserne. Man skal være forsigtig med at forcere en udvikling frem i altfor store spring, og jeg tror, det ville være bedre i overensstemmelse med dansk tradition og dansk tankegang, om man åbnede adgang for begge former for adoption, så man fik lejlighed til at se, hvorledes udviklingen vil forme sig i fremtiden.

Det er muligt, vel endog sandsynligt, at flertallet af adoptioner vil blive søgt efter den nye ordning, nemlig de fleste tilfælde af de såkaldte anonyme adoptioner, hvor et barnløst ægtepar adopterer et vildfremmed barn. Men det fremgår af de oplysninger, der foreligger, at der i udstrakt grad, i hvert fald i over $\frac{1}{3}$ af tilfældene, finder adoption sted af plejebørn, stedbørn og børn, der har et slægtskabsforhold eller et andet personligt tilknytningsforhold til adoptanten. I disse tilfælde vil efter min mening den gamle adoptionsform ofte være den, der stemmer bedst med forholdene; først og fremmest vil den være i barnets interesse og til dets tarv, og det er naturligvis det, der er det afgørende, når det drejer sig om ændringer i denne lovgivning.

Jeg synes også, jeg må nævne, at man, som det er fremhævet af kontorchef i mødrehjælpen, cand. jur. fru Birgitte Andersen i „Socialt Tidsskrift“ i 1952, i det praktiske børnearbejde skarpt skelner mellem disse to grupper af adoptionsforhold; fru en understreger, at der mellem disse to grupper er en meget betydelig reel forskel, og at det ville være ønskeligt, om den kom til udtryk i loven.

Også fra kvindeside er der protesteteret og givet udtryk for stærke betænkeligheder ved ophævelse af den gamle adoptionsform. Således er der fremkommet en artikel herom i Dansk Kvindesamfunds medlemsblad, „Kvinden og Samfundet“. Det samme er forresten tilfældet oppe i Norge; også her har kvinderne protesteret imod afskaffelsen af den svage adoption.

Endelig kan jeg ikke undlade at nævne, at en så erfaren mand på dette område som højesteretsdommer Trolle i „Ugeskrift for

Retsvæsen“ for 11. november i år har vendt sig mod tanken om at gennemføre den nye adoptionsform som den eneste, og han viser ved talrige eksempler, hvorledes den nye adoptionsform i tilfælde af stedbørns- og anden familieadoption vil kunne medføre ganske urimelige arveretlige resultater.

Men alt dette må vi jo overveje i det udvalg, som vil blive nedsat. Måske vil der også i dette udvalg være grund til at overveje det spørgsmål, om det ikke kunne være rimeligt i loven at give hjemmel til, at en adoption, der er givet efter den gamle ordning, kunne ændres, således at den fik retsvirkninger efter den nye ordning. Jeg tror, meget taler herfor; i mange tilfælde kunne det være rimeligt, at folk, der til at begynde med overfor et fremmed barn blot har ønsket at gennemføre en svag adoption, fik lejlighed til, når der var gået nogle år, at gennemføre den stærke adoption og således i stærkere grad knytte barnet til sig og til familien.

Men ved siden af alle de problemer, der står i forbindelse med adoptionens retsvirkninger, er der også en del spørgsmål vedrørende betingelserne for opnåelse af adoption, mulighederne for ophævelse af den og overgangsbestemmelser, som der er grund til at drøfte.

Jeg skal ikke komme ind på disse spørgsmål, det er jo ting, som i alt væsentligt egner sig bedst til nærmere drøftelse i det kommende udvalg. Jeg skal blot nævne, om det nu også er bedst i overensstemmelse med børnenes tarv, når det foreslås, at man ikke fremtidig skal kunne gennemføre en adoption, hvis det drejer sig om, at en fader til et uægte barn ønsker at adoptere dette barn. Jeg er ikke helt sikker på, at det er i overensstemmelse med barnets tarv, og jeg ser da også, at overøvrigheden, som jo dog er godt kendt med disse forhold i det praktiske liv, har udtrykt store betænkeligheder ved denne nyordning.

Med hensyn til mulighederne for at få et adoptionsforhold ophævet vil jeg gerne sige, at jeg tror, det vil være ret og rimeligt, at man, selvom man gennemfører den nye adoptionsform, stadig opretholder regler om, at man i visse tilfælde kan få adoptionsforholdet ophævet. Jeg tror, det er nødvendigt, også i tilfælde, hvor der er tale om den stærke adoption. Jeg tror ikke,

[Gideon.]

man kan komme bort fra, at der altid vil være en vis forskel på det naturlige forhold mellem forældre og deres egne børn og forholdet mellem adoptivforældre og deres adoptivbørn, og jeg tror, der må være en mulighed for, at adoptionsforholdet kan ophæves, når der viser sig at foreligge sådanne forhold, at enhver baggrund og forudsætning for den pågældende adoption er bortfaldet. Jeg mener imidlertid, at der skal være meget stærke grunde til det, og vi kan jo i udvalget se på, om den udformning, disse regler har fået i udkastet, nu også er helt rimelig.

Desuden er der spørgsmålet om den nye lovs virkninger for de allerede bestående adoptioner. Jeg forstod, at ministeren selv har været i tvivl om rimeligheden i den foreslåede ophævelse af den nugældende lovs § 13, stk. 2, og det er også et spørgsmål, som jeg mener vi må drøfte nærmere i udvalget.

Endelig er der det spørgsmål, om det ikke ville spare en hel masse besvær og administration, hvis man gennemførte en ordning, hvorved adoptivbarnet fik adoptantens indfødsret. Det må jo medføre en dobbelt administration, når folk først skal søge om adoption og bagefter søge om indfødsret for barnet. Det ville dog være naturligt, om der blev truffet en sådan ordning, at når man adopterede et barn, fik dette samtidig adoptivforældrenes indfødsret. Ministeren har selv været inde på det, og jeg synes ikke, der kan være nogen særlig tvivl om, at det bør være således.

Men som sagt, alle disse spørgsmål egner sig bedst til drøftelse i det kommende udvalg. Jeg håber, at vi der kan få en indgående og fordomsfri behandling af spørgsmålene, og at udvalgsbehandlingen må føre til et godt resultat. Jeg kan tilsige mit partis velvillige medvirken hertil.

Erna Sørensen: Jeg er enig med den højtærede justitsminister, når han i fremsættelsestalen siger, at det på så vigtigt et område som adoptionsområdet er af særlig betydning, at der hersker en vis stabilitet i lovgivningen, og at der ikke bør foretages ændringer i de grundlæggende regler, medmindre stærke grunde taler herfor. Jeg tror imidlertid, vi må være enige om, at tiden

er inde til at foretage forskellige ændringer i reglerne om adoption, nu da det efterhånden er blevet så almindeligt at adoptere. I 1953 fandt der således 1 800 adoptioner sted, og tallet har været stadig voksende siden.

Det er jo blevet almindeligt, at ikke mindst barnløse ægtefæller tager et barn til sig med den hensigt, at dette barn skal være og betragtes som deres eget barn i alle henseender. I praksis er man kommet ud for tilfælde, hvor adoptivforældrene tror, at det adopterede barn i alle henseender er stillet, som om det var deres ægtebarn, og de bliver skuffet, når de bliver opmærksomme på, at der er ikke så få afvigelser, som gør sig gældende, når det adopterede barn senere indgår ægteskab og får livsarvinger, ikke mindst med hensyn til de arveretlige regler. Når folk tager et spædbarn til sig, er det meget naturligt, at det knytter sig stærkt til det hjem, som det opdrages i, og at det også drages ind i adoptanternes slægt. Derfor vil jeg støtte justitsministerens forslag om at gennemføre den såkaldt stærke adoption, og jeg skal senere udtale mig nærmere om § 13, som omhandler dette forhold.

Der foreligger jo for os en meget grundig kommissionsbetænkning, som er afgivet i oktober 1954. Den er meget oplysende, også med hensyn til forholdene i andre lande, og den udgør et godt grundlag for et udvalgsarbejde om dette lovforslag. At det er en betænkning, der har vakt opsigt, er givet. Det har vi set af de mange indlæg og de mange diskussioner, der har været, ikke alene blandt jurister, men også blandt almindelige mennesker. Efter at sagen nu er bragt frem her i tinget, tror jeg, der vil komme mange indlæg i pressen om den. Det er jo meget vigtigt, at vi finder frem til den mest retfærdige ordning.

Jeg står her med det sidste nummer af Dansk Kvindesamfunds blad, „Kvinden og Samfundet“, der har taget spørgsmålet om adoption op, og som udtaler sig meget kritisk om justitsministerens forslag, der jo ikke på alle områder ligger på linie med kommissionsforslaget, men har afvigelser på et af de allervigtigste, idet ministeren vil afskaffe den traditionelle adoptionsform, den såkaldt svage adoption. Jeg er ikke i tvivl om, at vi vil få mange breve fra folk,

[Erna Sørensen.]

der ikke kan forstå justitsministerens opfattelse af dette vigtige spørgsmål. Jeg er klar over, at der er hensyn at tage til det nordiske samarbejde, idet vi må arbejde for såvidt muligt at få ensartede familieretlige regler for de nordiske lande; men der kan på den anden side være forskellige opfattelser i de forskellige lande; der kan være en særlig mentalitet i et land, som gør, at man dør på visse områder har en særlig mening, og her er der netop et område, hvor man må finde frem til en ordning, der stemmer med folkets opfattelse, og hvor man må tage hensyn til de specielle ting, som folk ønsker skal være gældende — måske en særregel, men en nødvendig særregel.

Hvad angår de foreslåede ændringer, er jeg ganske enig med justitsministeren, når det i § 1 siges, at der ikke kan meddeles en mand bevilling til adoption af hans eget barn udenfor ægteskab. Det er en ganske naturlig konsekvens af loven af 7. maj 1937, der indførte arveret for det udenfor ægteskab fødte barn, ikke alene som hidtil i forhold til moderen, men også i forhold til faderen.

I § 5 foreslås, at den, som er fyldt 12 år, ikke kan adopteres uden sit samtykke. Hvorvidt det har været rigtigt at nedsætte alderen fra 14 til 12 år i dette tilfælde, har jeg været noget i tvivl om, men jeg går ud fra, at den sikkerhedsventil, som er sat ind i 2. punktum, vil mildne denne regel, og måske kan vi under udvalgsarbejdet se på, om der er praktiske tilfælde, som kan vejlede.

Retten til at adoptere et barn eller børn, selvom der i forvejen er livsarvinger, synes jeg er noget ganske naturligt, og den er jo også allerede gældende i praksis i dag. Der kan netop være tilfælde, hvor det vil være en god og sund handling at give et enebarn en søster eller broder. Jeg er derfor enig i, at den nugældende særregel i § 8, stk. 2, skal bortfalde, således at der indføres ret til adoption, også når der i et ægteskab er livsarvinger.

Så kommer vi til § 13, som den foregående taler har udtalt sig en hel del om. Jeg synes, vi har brug for § 13, ikke mindst i de mange tilfælde, jeg indledningsvis nævnte, hvor man tager et spædbarn til

sig, knytter det til sin slægt, er far og mor for det, og hvor man som regel ønsker, at der skal være mindst mulig forbindelse med barnets naturlige slægt. Jeg tror, det bør være sådan, som det foreslås i første stykke af § 13, at barnet både arver og arves af adoptanten, og jeg tror også, det vil være rigtigt, som det foreslås i andet stykke af § 13, at herefter bortfalder det arveretlige forhold til den naturlige slægt, således at der kun bliver et arveforhold til adoptanten og adoptantens slægt. Der kan dog måske nok være anledning til at se nærmere på dette i udvalget.

Herefter hører min enighed med den højtærede justitsminister op, idet jeg melder mig som tilhænger af den § 14, der er anbefalet i kommissionsforslaget, og som går ud på, at man — ved siden af, at man indfører den stærke adoption — bibeholder den svage i visse tilfælde, altså en adoption i lighed med den, vi har i dag. Af den praksis, som er skabt i Norge siden 1935, fremgår det, at der ikke har vist sig særlig store vanskeligheder ved at have to sideløbende ordninger, og jeg mener derfor, at vi også godt kan have det her i Danmark. Den procentvise fordeling af adoptionerne er måske lidt anderledes i Danmark end i Norge; det synes i hvert fald at fremgå af højesteretsdommer Trolles artikel i „Ugeskrift for Retsvæsen“, hvor han gør det således op, at 12 pct. af samtlige adoptioner er familieadoptioner og 25 pct. stedbørnsadoptioner, tilsammen altså 37 pct., medens resten af adoptionerne hører til den gruppe, for hvilken fremtidig § 13 skulle gælde.

Med hensyn til de adoptioner, hvor det er familiemedlemmer eller stedbørn, der adopteres, synes jeg slet ikke det er naturligt, at de afskæres fra deres tidligere slægt. Jeg føler trang til at citere nogle af de eksempler, som nævnes i højesteretsdommer Trolles artikel i „Ugeskrift for Retsvæsen“ side 278. Det er ganske vist sent — jeg beklager, at man sætter en så vigtig sag til behandling på et så sent tidspunkt af dagen, hvor så at sige ingen er tilstede; men det er jo ikke første gang, vi står her og taler for en næsten tom sal.

Det første eksempel, højesteretsdommeren nævner, er, at to bedsteforældre adopterer deres datters uægte barn; det er meget ofte forekommende. Det går til på den

[Erna Sørensen.]

måde, at en datters eller søns barn bliver anbragt hos bedsteforældrene og naturligt adopteres af dem, for at det kan komme ind i familielivet. Men hvis man går ind for stærk adoption, opstår der mange mærkværdigheder i et sådant tilfælde. Højesteretsdommeren sætter, at det drejer sig om en lille pige, og siger:

„Hun mister for det første al arveret efter faderen og hans slægt uden at erhverve nogen ny arveret. Hun bliver i arvemæssig henseende stillet som et „slegfredsbarn“ fra før 1937, der alene arver moderen og mødrene frænder. Men disse mødrene frænder arver barnet fremtidig, således at det tager et barns lod efter sine morforældre. Til gengæld arver det ikke længere sin moder som datter, men som søster. Hvis moderen dør efter adoptionen, arver hendes forældre (adoptanterne), og hvis den ene af dem er død, arver den lille pige den afdødes halvdel til lige deling med sine mostre og morbrødre.

Får moderen senere børn, som er adoptivbarnets halvsøskende, er det nu moster til dem, d. v. s. når moderen er død, arver hun ikke disse halvsøskende, der arver indbyrdes, men isvrigt arver hende som efter en tante sammen med andre onkler og tanter. — For almindelige mennesker bliver det ikke nemt at forstå og vil i det hele virke kunstigt og unaturligt.“

Jeg beder undskylde, at jeg ikke har bedt om lov til at citere.

Der bliver nævnt en masse eksempler til, det ene mere horribelt end det andet. Jeg forstår, at den højtærede justitsminister betragter det som undtagelsestilfælde og mener, at man kan se bort fra sådanne tilfælde og nøjes med at gennemføre den stærke adoptionsform. Jeg mener, at disse eksempler, som formentlig efterhånden vil blive offentliggjort i pressen, beviser, at man også har brug for den svage adoption, at man har brug for begge former, og jeg og mit parti er derfor tilhængere af at optage kommissionsforslagets § 14 i det lovforslag, der er til behandling i dag.

Af de øvrige bestemmelser i lovforslaget er det navnlig § 17, man standser op ved.

Den drejer sig om ophævelse af adoption i tilfælde, hvor barnet lider af åndssvaghed eller sindssygdом i en sådan grad, at det ville være åbenbart ubilligt at forlange, at barnet skulle blive hos adoptivforældrene. En lignende paragraf, men med meget stærkere indhold, har vi jo set i det tidligere her i tinget fremsatte lovforslag om ophævelse af adoptionsforhold, og jeg er meget taknemlig for, at den højtærede justitsminister har bøjet sig for de argumenter, der var fremme, da vi sidst behandlede sagen, og kun har foreslået adgang til ophævelse, når det drejer sig om åndssvaghed eller sindssygdом. Personlig synes jeg, at man her kunne bruge det efterhånden meget stærkt benyttede ord „evnesvag“ i stedet for „åndssvag“. Dette sidste ord er et trist ord at have i vor lovgivning, det første virker meget venligere og mere forstående; ordet „åndssvag“ er i dag et skældsord og burde udgå af vort lovgivningssprog.

Det er rigtigt, som det ærede medlem fru Nina Andersen siger, at der er noget stødende i, at der skal være adgang til ophævelse af adoption, når det drejer sig om et af disse stakkels børn. Nu er det jo ikke sådan, at adoptionen skal ophæves, men man har altså villet holde en bagdør åben i sådanne særlige tilfælde. Jeg husker, at der under behandlingen af det lovforslag, jeg lige omtalte, blev nævnt et forhold fra Sønderborg, hvor adoptivforældrene overhovedet ikke vidste noget om, at barnet var åndssvagt, da de fik det. Denne familie blev nødt til at beholde det barn, som de overhovedet ikke kendte og ikke havde noget virkeligt tilknytningsforhold til, og betale for det indtil dets fyldte attende år, hvor det offentlige jo overtager dets underhold. Et sådant tilfælde kan opstå igen, og derfor synes jeg, det er rigtigt, at vi har en bestemmelse som den i § 17. Men jeg håber, at domstolene vil være meget strenge ved bedømmelsen af, om en adoption kan ophæves.

Med hensyn til spørgsmålet om, hvorvidt det naturlige slægtsskabsforhold skal opstå igen, er det min opfattelse, at barnet må have et tilhørsforhold. Det ville være ganske unaturligt og anstødeligt, hvis det virkelig skulle være muligt for en domstol

[Erna Sørensen.]

at sige, at et barn ingen slægt skal have, hverken adoptivforældrenes slægt eller sin naturlige slægt.

Overgangsbestemmelserne synes jeg er meget rimelige. Der er ingen tvivl om, at en del forældre, som har adopteret et barn, der endnu ikke er ret gammelt, gerne vil benytte den foreslåede adgang til at komme ind under reglerne om stærk adoption.

Vi skal behandle et lovforslag som dette med stor varsomhed, vi skal sætte os ind i de uhyre mange særlige tilfælde, der kan opstå. Men forsåvidt det under udvalgsbehandlingen skulle blive klart, at der er et flertal for gennemførelse af kommissionsforslagets § 14, vil jeg meget gerne tilsige mit partis velvillige medvirken til nu endelig at få gennemført en revision af adoptionsloven. Jeg synes, det er stærkt påkrævet. Det vil sikkert være fornuftigt også at se på de ting, som justitsministeren har udsendt, bl. a. spørgsmålet om, hvem der skal være vejledende og afgørende ved behandlingen af adoptionsbevillingerne og ved deres endelige udfærdigelse.

Else Zeuthen: Det siger sig selv, at en lovgivning, der skal lægge rammerne for så vanskelige og ømtålige områder som dem, det her drejer sig om, må behandles med stor varsomhed og gøres til genstand for indgående overvejelser. At lovgiverne har indset dette, viser de store debatter, der fandt sted både i landsting og folketing ved de tidligere lejligheder, hvor ændringsforslag til den gældende lovgivning har været fremsat. Det har endvidere ved disse lejligheder vist sig, at der var divergenser indenfor partierne, hvad jo kun er naturligt, når det drejer sig om et sådant forslag.

Med hensyn til det foreliggende forslag vil jeg gerne sige, at det på mig virker overbevisende, når det som det vigtigste principielle punkt fastslås, at adoptivbarnets retslige stilling ændres, således at det får fuldstændig samme stilling, som hvis det havde været adoptantens rigtige barn. Det er mit indtryk, at når adoption ønskes, er det netop, for at dette kan blive tilfældet, og jeg må give ministeren medhold i, at en stor del af de mennesker, der

adopterer et barn, virkelig tror, at dette bliver tilfældet. Også erfaringerne fra Norge peger på rigtigheden af denne adoptionsform. At man derved måske kommer til at afskære barnet fra arv fra den naturlige slægt, vil vel i de fleste tilfælde nærmest være en fordel, f. eks. hvor det drejer sig om småbæleb, og under alle omstændigheder for intet at regne sammenlignet med det uvurderlige gode, man tilstræber for barnet: at skaffe det en så fast forankring som muligt i en familiekreds. Jeg kan derfor som hovedregel fuldtud slutte mig til det af ministeren i § 13 foreslåede ændrede retsforhold for adoptionerne, som man ønsker gjort til stærke adoptioner. Jeg kan også forstå ministerens ønske om at slå dette retsforhold fast i offentlighedens bevidsthed og hans ængstelse for at svække denne opfattelse ved stadig at bibeholde den svage adoptionsform, man har nu. Men jeg må dog sige, at på nuværende tidspunkt står det mig ikke klart, om man ikke derved kommer til at umuliggøre nogle adoptioner, som det ellers ville være ønskeligt at få i stand, og jeg vil derfor gerne på dette punkt afvente en nærmere undersøgelse i udvalget.

Når jeg derefter går over til lovforslagets andet hovedprincip, adgang til ophævelse af adoptionsforhold, må jeg sige, at det ved nærmere overvejelse forekommer mig noget inkonsekvent, at lovforslaget, som i det foregående satte så meget ind på at stille adoptivbarnet lige med det ægtefødte barn, på dette punkt går i den modsatte retning, idet det nemlig slår fast, at adoptivbarnets stilling alligevel ikke er som det ægtefødte barns, d. v. s. at forældrene har adgang til at komme af med adoptivbarnet igen, hvis der er noget psykisk i vejen med det. Jeg vil dog allerførst udtrykke min store tilfredshed med, at ministeren har udeladt legemlig mangel hos barnet som grund til ophævelse. Jeg er enig med alle de tidligere og nuværende ordførere, der har gjort sig til talsmænd for, at dette ingenlunde kan være tilstrækkelig årsag. Jeg vil gerne rejse det spørgsmål, om det overhovedet er rigtigt at give en sådan udvidet adgang til ophævelse af adoptivforholdet, som lovforslaget tilsigter. Kan selve den adkomst hertil, som § 17 hjemler, ikke give anledning

[Else Zeuthen.]

til tvivl og diskussion mellem ægtefæller og afstedkomme uro og mangel på tryghed omkring barnet, medens det ellers er lovforslagets formål at skabe ro og tryghed for det? Er det ikke sådan, at selv i tilfælde af åndssvaghed og sindssygdom hos et barn vil man ved at ophæve dets forhold til adoptivforældrene komme til at øve en umådelig hård gerning mod barnet, gøre det så stor fortræd, at man meget dårligt kan forsvare at være med til at skabe lovhjæmmel herfor? Alligevel kan jeg godt tænke mig yderliggående tilfælde, hvor en ophævelse kunne være rimelig, tilfælde af dyb åndssvaghed hos et barn, hvor det f. eks. er umuligt at skabe kontakt med det, og hvor barnet alligevel er henvist til en permanent tilværelse på en anstalt og ikke vil savne forældrene. Spørgsmålet bliver så, om disses byrder ikke kan lettes på anden måde, ad administrativ vej, så man ikke behøver at gøre brud på princippet om børnenes bundethed til adoptivforældrene, men dette er jeg selvfølgelig indstillet på at drøfte nærmere i udvalget.

Som min egen personlige overbevisning vil jeg gerne fremhæve betydningen af indgående undersøgelser før adoptionen, både af barnet selv og af dets forældre, og dermed fastslåen af eventuelle arvelige belastninger samt af adoptivforældrenes forhold. Ved så godt som muligt at prøve at skaffe overensstemmelse mellem evner og præg hos barnets naturlige forældre og adoptivforældrene vil man være i stand til at rydde mange hindringer af vejen for en god udvikling af adoptionsforholdet.

Jeg skal til slut sige nogle få ord om lovforslagets §§ 24 og 25, der omtaler adoption af udenlandske børn. I sin fremsættelsestale kommer ministeren selv ind på det af kommissionen rejste spørgsmål om indfødsretten. Mig ville det forekomme rimeligt, om lovforslaget indeholdt en paragraf, der kort og godt sagde, at barnet ved adoptionen fik forældrenes nationalitet, ligesom et indenfor ægteskab født barn får

det, i stedet for at det som nu skal være 6 til 9 måneder, inden det sker, og koste en hel del besvær.

Der er et andet spørgsmål, jeg gerne vil bringe frem til drøftelse, nemlig vanskeligheden ved overhovedet at adoptere udenlandske børn, en vanskelighed, som jeg forstår overvejende beror på os selv. Siden krigen har mange tusind børn af humanitære grunde været bragt her til landet og anbragt i danske hjem, og man har derved ikke helt sjældent givet frit løb for stærke følelsesbindinger mellem børn og plejeforældre, der i adskillige tilfælde er resulteret i ønsket om adoption. Dette ønske er næsten uvægerligt blevet mødt med afslag fra myndighederne; kun i ganske enkelte tilfælde er det blevet imødekommet. I et af disse tilfælde, som jeg tilfældigvis har førstehånds kendskab til, kan jeg sige, at det var betimeligt, for efter min bedste overbevisning ville barnets helbred, måske dets liv, blive sat på spil gennem den rystende oplevelse at skulle fortsætte livet i dets gamle milieu. Heldigvis blev dette barn hjulpet, men jeg spørger mig selv, i hvor mange andre tilfælde man har måttet lade et barn blive ude i den kolde sne, efter at det een gang har følt, hvad menneskeligt velvære og forstående kærlighed betød. Derved har man efterladt det i en meget værre situation, end før det havde haft dette indblik i en lysere verden.

Hvad jeg ville med dette, var at spørge ministeren, om man i de senere år er slået ind på en mindre streng praksis i disse spørgsmål, og hvis ikke, om det da ikke var naturligt at gøre det nu, da man har fremsat et forslag, hvis formål netop er at beskytte barnets følelser, der jo er de samme, på hvilken side af grænsen det end er født.

Til slut skal jeg blot sige, at jeg og mit parti tilsiger den højtærede minister vor beredvillighed til en saglig drøftelse i udvalget af dette meget vigtige spørgsmål.

Petra Petersen: Efter de mange kloge juridiske betragtninger, der er fremdraget

[Petra Petersen.]

her også i dette specielle tilfælde, kommer jeg som lægmand og må fremføre de rent menneskelige betragtninger, jeg har fundet frem til ved gennemgangen af dette lovfor-
 slag.

Min gruppe finder, at den ordning, lovfor-
 slaget tilsigter, er betydeligt bedre end den, vi nu har. For os står det som det vigtigste i en lovgivning af denne art, at det er den svageste af parterne, barnet, der får beskyttelsen. Når et ægtepar eller en enlig adopterer et barn, skyldes det oftest savnet af et barn, enten fordi de pågældende ingen børn har, eller fordi man ønsker sig endnu et eller flere børn i en børneflokk. Langt de fleste af de børn, der adopteres på denne måde, har i forvejen kun ringe forbindelse med deres slægt. Hvis et barn før fødslen bliver bestemt for at skulle bortadopteret, får det ingen tilknytning til sin virkelige moder. Når det er tilfældet, og når det sidste personlige bånd kappes over ved adoptionen, bør barnets tilknytning til den nye familie være den stærkest mulige. Det kan efter min mening aldrig være godt, at et barn bortadopteret med forbehold.

Kommer barnet ind i et hjem, hvor der i forvejen er børn, eller får det senere søskende, er det for alle parter, både for det barn, der bliver adopteret, og for de andre børn, bedst, at de står lige også i spørgsmålet om arv. Jeg vil give den højtærede minister så fuldkommen ret, når han i sin fremsættelsestale siger, at det ikke er vanskeligt at forestille sig, hvad det kan betyde for et adoptivbarn at erfare, at det er adopteret med svage retsvirkninger. Jeg tror, enhver kan forstå, at det vil være slemt for et sådant barn, hvis det går op for det, at det har andre betingelser i familien end de øvrige børn. Der er lige så rigtigt, at langt de fleste mennesker, som ønsker at adoptere et barn, tager det som noget ganske givet, at barnet får samme rettigheder, som hvis det var født i familien. Langt, langt de fleste kan slet ikke forstå, at dette barn ikke har samme rettigheder som andre børn.

I lovforslagets kapitler 1 og 2 søger man at knytte barnet og adoptivforældrene så stærkt sammen som muligt, og når man ved, at den højtærede justitsminister netop søger at få en lov, der tilfredsstiller hoved-

gruppen af adoptivforhold, og ser bort fra særtilfældene, hvad jeg absolut synes er rigtigt, kan jeg ikke rigtig forstå, hvorfor kapitel 3 om ophævelse af adoptionsforhold er formuleret, som tilfældet er, idet det efter min mening tager sigte på særtilfælde. Adopterer et ægtepar et barn, er det, bortset fra ganske få undtagelsestilfælde, for at få udfyldt et savn, og de tager glæden ved at have barnet, såfremt det går godt, og i de fleste tilfælde må man regne med, at det også går godt. Men skulle nu det barn falde uheldigt ud, synes jeg, adoptivforældrene må tage dette med. Det gør også langt de fleste adoptivforældre på samme måde, som et barns virkelige forældre ville gøre det. Derfor mener jeg, at ophævelse af adoptivforhold må høre til undtagelserne. Lovforslaget tager i kapitel 3 et hensyn til disse undtagelsestilfælde udover, hvad man kunne forvente efter indholdet af kapitlerne 1 og 2.

Jeg kan ikke rigtig se, hvorfor man gør det. Ophævelse af et adoptivforhold, som det er foreslået i §§ 17—19, har efter min mening kun to sider. For det første kan man fritage adoptivforældrene for økonomiske forpligtelser overfor adoptivbarnet, og for det andet kan adoptivforældrene frigøres for barnet og for det, man almindeligvis kalder for skammen, for desværre findes der endnu mennesker, som synes, at det er en skam at have et barn, der er åndssvagt eller evnesvagt eller sindssygt. Hvis man adopterer et barn som spædt, kan man vel ikke, hvis barnet ikke er fuldkommen abnormt, skønne om dets evner; det kan man givet ikke. Jeg vil indrømme, at det er trist for et forældrepar at tage et barn til sig, som de venter meget af, og så opdage, at barnet ikke svarer til de forventninger, de har nærret til det. Men som det også sker, kan adoptivforældrene lade foretage undersøgelser angående barnets slægt, før de antager barnet som deres eget. Der er da heller ingen forældre, der ved, hvordan deres eget barn vil falde ud; selv sunde og normale forældre kan få abnorme børn. Jeg tror som sagt, at langt de fleste adoptanter, der har levet sig sammen med barnet, også vil føle for det, som om det var deres eget, og det hører da også til undtagelserne, at børnene falder så uheldigt ud.

Der er noget i disse paragraffer om op-

[Petra Petersen.]

hævelse af adoptivforhold, som jeg ikke synes er så godt. Jeg kan ikke rigtig se, hvor grænsen for en ophævelse skulle være. Der står ganske vist „åndssvaghed eller sindssygdom i en sådan grad, at det ville være åbenbart ubilligt at forlange adoptivforholdet opretholdt“. Nu er en åndssvag og en sinke jo ikke det samme, men der kan godt være et meget udpræget sinkebarn, som vil få vanskelighed ved at tilpasse sig f. eks. en intellektuel familie, eller måske endda i højere grad omvendt kan en intellektuel familie have svært ved at anerkende et sinkebarn. Når loven nu anviser den udvej, at man kan befri sig for et sådant barn, og en adoptant, der måske føler, at han er stedmoderligt behandlet ved at have fået sådan et barn, kan søge at få sig frigjort for barnet, ja, måske mener, at paragraffen netop tager sigte på hans tilfælde, så vil barnet, hvis dommen går adoptanten imod, ikke få det særlig godt. Jeg synes, dette er en brist i loven.

Ifølge § 18 kan adoptivforholdet ophæves, såfremt adoptanten har forset sig groft mod barnet eller forsømt barnet. Sådanne tilfælde kan selvfølgelig forekomme, men her ville det offentlige jo alligevel for det meste gribe ind. Det offentlige vil i alle tilfælde gribe ind, hvis et barn bliver forsømt eller dårligt behandlet i en sådan grad, at der kan være tale om at ophæve et eventuelt adoptivforhold. Det samme gælder ifølge § 19, hvis adoptivbarnet har forset sig groft mod adoptanten. Også her ville børneværnet i hvert fald gribe ind, hvis barnet er særlig ondartet og udarter særlig slemt.

Vi må vel indrømme, at det undertiden kan være svært at være forældre. Det fører mange forpligtelser og mange byrder med sig, men det bringer også mange glæder, og bedst ville det vel derfor være, om et adoptivbarn fuldt og helt blev ligestillet med det ægtefødte barn. Adoptanterne er frit stillet overfor, om de ønsker at adoptere et barn eller ej. De kan foretage de undersøgelser, som de mener er nødvendige angående barnets slægt, såvel åndeligt, moralsk som sundhedsmæssigt, og selvom der i dag er ønsker om at adoptere flere børn, end der ønskes bortadopteret, er der ikke noget i vejen for, at adoptivforældrene ven-

ter med at adoptere et barn, til de er i stand at skønne, om barnet er normalt.

Spørgsmålet om det virkelig defekte barn kan selvfølgelig spille en rolle, men jeg mener alligevel, at risikoen herfor ikke er så stor. Efter min mening spiller miljøet der, hvor barnet vokser op, en meget, meget stor rolle for barnets senere udvikling.

Jeg kan med disse ord tilsige mit partis velvillige støtte til gennemførelse af lovforslaget; men da jeg er klar over, at udvalget vil få et stort arbejde, og at mange betragtninger vil kunne gøres gældende der, er det muligt, at der vil blive foreslået ændringer i lovforslaget, når det kommer til anden behandling her i tinget.

Alfred Jørgensen: Af de bemærkninger, som ledsager forslaget til lov om adoption, fremgår det, at det med ændringerne af den gældende lov tilstræbes at sikre adoptivbarnets stilling indenfor familien og samtidig at finde frem til rimeligere regler for et adoptivforholds ophævelse. Det understreges hermed, at loven må tage hensyn til to sider, til de to parter, der indgår i enhver adoption: adoptivforældrene og adoptivbarnet. Dette er rigtigt, og da barnet normalt er den svage part, må loven i første række tage sigte på at betrygge barnets stilling, herunder også give mulighed for, at et adoptivforhold kan hæves i tilfælde, hvor det må antages at tjene adoptivbarnet eller adoptivforældrene eller begge parter bedst.

Et vigtigt afsnit i forslaget er det kapitel, der handler om de retsvirkninger, som knytter sig til en adoption. Her afviger lovforslaget på afgørende måde fra gældende lov, idet det tilsigter at give adoptivbarnet den samme retsstilling overfor adoptivforældrene, som børn har i forhold til deres virkelige forældre, således at der opstår gensidig arveret, medens det arveretlige forhold mellem adoptivbarnet og dets egen slægt bortfalder og adoptivforældrene alene overtager forsørgelsespligten. På dette punkt indeholder lovforslaget en forbedring, og her kan jeg give min tilslutning.

Større vanskeligheder rummer det næste afsnit, der handler om adgangen til på visse betingelser at ophæve et adoptivforhold. Jeg nærer ingen betænkeligheder ved, at

[Alfred Jørgensen.]

forholdet af justitsministeriet kan hæves, når adoptanten og adoptivbarnet er enige derom og adoptivbarnet har opnået myndighedsalderen, eller når adoptivforældrene er døde, og jeg ser også en rimelig begrundelse for en ophævelse i følgende af forslaget nævnte tilfælde: for det første, at adoptivbarnet viser sig at lide af åndssvaghed eller sindssygdом i en sådan grad, at det ville være åbenbart ubilligt at forlange forholdet opretholdt, og lidelsen hidrører fra tiden før adoptionen, uden at adoptanten var bekendt dermed; for det andet, at adoptanten har forbrudt sig groft mod barnet eller i væsentlig grad forsømmer sine forpligtelser, eller såfremt ophævelse skønnes at være af væsentlig betydning for adoptivbarnet, og for det tredje, at adoptivbarnet har forset sig groft mod adoptanten, eller det på grund af groft lastværdigt forhold hos adoptivbarnet ville være ubilligt at forlange adoptivforholdet opretholdt. På den anden side har jeg med tilfredshed bemærket, at bestemmelsen om legemlig mangel som ophævelsesgrund ikke er medtaget i lovforslaget.

Når det ærede medlem fru Erna Sørensen mener, at betegnelsen „åndssvaghed“ i lovforslagets § 17 bør erstattes med: „evnesvaghed“, er jeg ikke enig heri, da det at være evnesvag jo i den almindelige sprogbrug er enstydigt med at være sinke; sinker er børn, som ikke kan følge med i deres klasse, men må være omgængere, og der er vist ingen, der for alvor vil foreslå, at dette udtryk skulle sættes i stedet for åndssvage, som betegner noget langt alvorligere.

På den ene side må adoptivforældrene være klar over det ansvar og den risiko, de går ind under ved at påtage sig en adoptionsforpligtelse, og huske på, at der også mellem forældre og deres egne børn kan opstå alvorlige vanskeligheder, som man må kæmpe sig igennem; og under sådanne forhold må børnene som den svage part have en særlig beskyttelse i lovgivningen. På den anden side har adoptivforældrene naturligvis også krav på lovens beskyttelse, og det kan ikke være i nogens interesse at gøre ophævelsen af et mislykket adoptivforhold så vanskelig, at ingen tør indlade sig på en adoption. Efter lovforslaget åbnes

der mulighed for, at adoption i de nævnte tilfælde kan hæves ved dom, og jeg har den tillid til vort retsvæsen, at jeg anser denne løsning for forsvarlig. Der vil også, selvom vi tør regne med, at lovens bestemmelse herom kun vil finde anvendelse i relativt få tilfælde, efterhånden danne sig en retspraksis, som vil føre til faste tilstande indenfor dette område.

Jeg skal herefter nævne et punkt, hvor lovforslaget fjerner sig, ikke blot fra gældende lov, men også fra de lovforslag, der tidligere har været fremsat og behandlet i begge rigsdagens ting. Jeg tænker her på den udvidede adgang til ophævelse af et adoptivforhold i forbindelse med den nye retsstilling, der sikrer adoptivbarnet en stærkere tilknytning til adoptivforældrene samtidig med afbrydelsen af forholdet til barnets virkelige forældre. Jeg vil gerne spørge den højtærede minister: Hvilke muligheder åbner der sig for sådanne eks-adoptivbørn? Hvilken skæbne venter der dem? De bliver jo åbenbart ugunstigere stillet end under den gældende lov. At de bånd, der ved adoption er brudt, skal knyttes igen, er en bestemmelse, der er let nok at sætte på papiret, men svær at føre ud i livet.

De bestræbelser, der på dette område udfoldes for at skabe ensartede forhold indenfor de nordiske lande, kan jeg bifalde, ligesom jeg må anerkende den omhu, hvorved lovforslaget er udarbejdet. Jeg vil se med velvilje på lovforslagets gang gennem det høje ting.

Justitsministeren (Hans Hækkerup): Jeg vil gerne takke for de fremsatte bemærkninger. Jeg tør måske indledningsvis sige, at jeg var en lille smule skuffet over, at næsten alle de ærede ordførere tog forbehold overfor tanken om at indføre kun een form for adoption. Det er et spørgsmål, vi må vende tilbage til i udvalget.

Det ærede medlem fru Nina Andersen understregede betydningen af, at der 'he var tale om et nordisk samarbejde — og det ærede medlem fru Erna Sørensen skyndte sig at tage et forbehold.

Det ærede medlem fru Nina Andersen og jeg har jo haft lejlighed til i de senere år at deltage i det nordiske samarbejde, bl. a. på dette område, og for os, der har deltaget

[Justitsministeren.]

deri — jeg beder det ærede medlem fru Erna Sørensen drøfte spørgsmålet med det ærede medlem hr. Thestrup — ligger der vel nok en større realitet i dette end for andre medlemmer af det høje ting. Jeg kan måske udtrykke det på den måde, at vi, der har deltaget i dette arbejde i forhandlinger i Nordisk Råd — og det har jeg haft den glæde at gøre i de sidste to samlinger — føler, at der er noget mere realitet i tanken om det nordiske samarbejde, argumentet bliver stærkere for os end for andre, og kan måske opveje de særinteresser, som ellers måtte melde sig. Jeg vil gerne gøre den principielle bemærkning ud fra de erfaringer, jeg har — og jeg tror, den deles af det ærede medlem fru Nina Andersen — at der ligger mere i argumentet end blot dette at kunne sige, at det er et nordisk samarbejde. Vil man det nordiske samarbejde, må man også indstille sig på, at man på forskellige områder må bøje sig for, hvad de andre måtte ønske — ganske som jeg jo også nu og da må bøje mig for, hvad det ærede medlem fru Erna Sørensen ønsker, selvom jeg måske ikke synes, det er helt rigtigt.

Hvad angår 12 års grænsen, er det jo rigtigt — hvad det ærede medlem fru Nina Andersen pegede på — at den nuværende grænse er en 14 års grænse; men det, der i realiteten sker, er, at hvor det drejer sig om beskyttelse af børn, der ikke tåler at få sandheden at vide, indeholder lovforslaget en beskyttelse, der strækker sig frem til det 16. år, og 12 års grænsen gælder kun, hvor man uden risiko for barnet kan lade det tage stilling.

Det ærede medlem fru Nina Andersen beskæftigede sig også med de statistiske oplysninger, der måtte kunne foreligge om dette spørgsmål. Jeg har foreløbig kun oplysningerne fra kommissionsbetænkningen, som vedrører 1949s 2. halvår, og det drejede sig dengang om ialt 1 132 adoptioner. Forholdet er det, at kun i godt 61 pct. af disse tilfælde var der tale om adoption af et fremmed plejebarn, og her er der vel næppe nogen tvivl om, at adoptionen bør være stærk. Hertil kommer 9 pct. af tilfældene, hvor en mand adopterer sin hustrus udenfor ægteskab fødte barn, og her vil jeg også tro, at vi er enige om, at man skal

anvende stærk adoption. Altså: der er på forhånd 70 pct. af tilfældene, hvor stærk adoption ubetinget bør anvendes. Tilbage er så ca. 30 pct., hvoraf ca. 17 angår tilfælde, hvor en stedfader adopterer sin hustrus ægtebarn. Nødvendigheden af en adoption i sådanne tilfælde er ikke nær så fremtrædende som i de før nævnte 70 pct. af tilfældene, og her kan det spørgsmål rejses, om det vil være rigtigt for ægtebørns vedkommende at bryde forbindelsen med faderen.

Så kommer tilsidst de tilfælde — de ca. 12 pct. — der betegnes som „andet slægtskabsforhold o. lign.“, og her gælder den samme betragtning: nødvendigheden af adoptionen er ikke den samme, den virkelige begrundelse er ikke den samme. Det ærede medlem fru Nina Andersen nævnte slægtens interesse, og jeg kan være enig med det ærede medlem i de betragtninger, hun fremførte; men jeg mener ikke, at vi i loven skal fastsætte, at adoptanten skal have slægtens — den nærmere eller fjernere slægts — tilladelse til at foretage en adoption; slægten kan jo normalt ikke blande sig ind i, om man på anden måde rager sig børn til.

Jeg er helt enig i, at den forudgående undersøgelse — det blev også nævnt af flere ordførere — inden adoptionen må være meget grundig, og jeg vil også føje til, at hvis man gennemfører bestemmelsen om kun een art adoption, nemlig stærk adoption, er det også meget vigtigt, at de bevilgende myndigheder sikrer sig, at adoptanten er gjort nøje bekendt med retsvirkningerne af adoptionen. Jeg tænker her netop på de tilfælde, som det ærede medlem fru Erna Sørensen nævnte, disse ofte horribelt udviklede tilfælde, hvor det må være rigtigt, at man sikrer sig, at de personer, der vil adoptere, nøje kender de retsvirkninger, der følger af adoptionen. Det er derfor også justitsministeriets hensigt, når loven er gennemført, at pålægge overøvrighederne og selv påse, at der gives en sådan omhyggelig vejledning, hvor dette ikke allerede er sket. I mange tilfælde ordnes adoption ved en sagførers hjælp, og jeg har vel lov til at forudsætte, at en sagfører gør sin klient nøje bekendt med, hvad han udsætter sig for ved at gennemføre adoptionen.

Flere ærede ordførere nævnte § 17, den bestemmelse, der handler om et adoptivfor-

[Justitsministeren.]

holds ophævelse på grund af barnets åndssvaghed eller sindssygdom. Det ærede medlem fru Nina Andersen var personlig betænkelig. Det ærede medlem fru Erna Sørensen ville erstatte udtrykket „ånds-
svaghed“ med udtrykket: „evnesvaghed“ — jeg er ikke sikker på, at de to udtryk dækker det samme. Det bliver sikkert kun i meget få tilfælde, § 17 vil blive anvendt. Jeg har imidlertid været stillet overfor tilfælde, hvor jeg mener det måtte føles urimeligt at opretholde kravet om, at adoptionen skulle forblive bestående. Jeg kan således nævne et tilfælde, der i disse dage er forelagt mig: et ægtepar adopterer et barn, de lader barnet undersøge af en børnespecialist, og barnet er undersøgt på det børnehjem, hvor det er: specialisten fraråder ikke adoption, og først efter at barnet er adopteret og ført hjem, konstateres det, at man har vanskeligt ved at komme i kontakt med det; det viser sig så ved en efterfølgende undersøgelse, at det ikke, som man troede, er barnets hørelse, der er noget i vejen med, men at barnet er dybt åndssvagt, og at adoptanterne aldrig vil kunne komme i kontakt med dette barn. Jeg kan ikke komme bort fra, at det synes mig urimelig hårdt, at den nuværende lovgivning tvinger adoptanterne til at opretholde et sådant adoptivforhold.

Jeg forstår, at det ærede medlem hr. Gideon foretrækker en valgfri ordning. Jeg vil dog gerne påny henvise til erfaringerne fra Norge og England og iøvrigt til de betragtninger, jeg ved lovforslagets fremsættelse fremførte til støtte for en entydig ordning. Det ærede medlem afviste sådan set de norske erfaringer med, at der her er tale om et nyt institut. Jeg forstår ikke rigtig relevansen. Forholdet er jo dette, at den oprindelige norske lov er fra 1917, og det er på baggrund af erfaringer, at man efter denne lange årrække i 1935 gik over til at instituere den stærke adoption.

Så er der een ting, jeg gerne vil sige — det gælder vistnok samtlige ærede ordførere —: jeg synes, man er lidt for tilbøjelig til næsten udelukkende at fremdrage de arveretlige synspunkter. Jeg er ikke sikker på, at disse arveretlige problemer i praksis spiller så forfærdelig stor en rolle. På mig virker det lidt inkonsekvent, at man lægger

hovedvægten så stærkt på det arveretlige, når man iøvrigt er enig om, at forældremyndighed, værgemål o. s. v. skal overgå til adoptivforældrene. Det forekommer mig, at man her overvurderer noget, som i praksis har en væsentlig mindre betydning.

Det ærede medlem hr. Gideon var inde på den tanke, at man måske i visse tilfælde kunne starte med en svag adoption og derefter overgå til en stærk. Det kan naturligvis overvejes; på forhånd er jeg instinktivt imod dette, at man ligesom prøver foretagendet lidt og derefter uddyber forbindelsen. Jeg synes, der må træffes en afgørelse ad een gang.

Det ærede medlem nævnte spørgsmålet om en faders ret til at adoptere sit udenfor ægteskab fødte barn. Jeg henviser i så henseende til de bemærkninger, der står i lovforslaget, og til mine udtalelser i fremsættelsestalen.

Endelig vil jeg gerne sige, at jeg personlig er tilhænger af, at vi ophæver § 13, stk. 2, i den gældende lov. Når jeg røbede nogen tvivl på dette punkt i fremsættelsestalen, var det kun, fordi jeg — måske ganske overflødig — ville henlede det høje tings opmærksomhed på, at der her var et spørgsmål, man kunne diskutere; jeg vidste på forhånd, der var uenighed indenfor min egen gruppe — jeg kan tilføje: også indenfor regeringen — om, hvorvidt det ville være rigtigt at ophæve reglen. I dag vil jeg gerne understrege, at jeg personlig mener, at § 13, stk. 2, bør ophæves. Jeg begrundet det med, at den arveretlige status ikke er en retsstilling, og henviser til, at hvor vi iøvrigt har ændret de arveretlige regler, selvom det betød begrænsning i arveretten for nogle, har vi gjort det på en sådan måde, at ved dødsfald indtrådt efter lovændringen gælder de nye regler.

Jeg kan i den forbindelse henvise til, hvad der skete, da man i 1857 ændrede Danske Lovs bestemmelse om, at mænd tog dobbelt arvelod i forhold til kvinder. Da sagde man ikke, at dette ikke skulle træde i kraft for dem, der levede i øjeblikket, skønt man med nogen ret kunne hævde, at sønnerne herved blev ramt, idet de hidtil efter Danske Lov havde ret til at få dobbelt så meget som døtrene, når arven blev udbetalt. Hvis de nu var så heldige, for at sige det kynisk, at forældrene døde,

[Justitsministeren.]

inden loven trådte i kraft den 1. juli 1858, fik sønnerne dobbelt arv; efter den 1. juli 1858 fik de lige arv med døtrene.

Det viser, at der her ikke er tale om en velerhvervet rettilighed, som ikke lader sig ændre ved en generel lovbestemmelse.

Indfødsretsspørgsmålet vil jeg gerne diskutere; man kan sige, det er en meget formel betragtning, jeg fremsætter. Når jeg ikke har stillet forslag om, at adoption medfører indfødsret, kan jeg blot henvise til, at indfødsretsreglerne hviler på et internordisk grundlag.

Det ærede medlem fru Erna Sørensen nævnte et af de tilfælde, som højesteretsdommer Trolle har fremdraget, nemlig hvor bedsteforældre adopterer en datters barn. Døer synes jeg man kan stille dette spørgsmål: Er det virkelig rimeligt at foretage en sådan adoption, så længe moderen lever? Det forekommer mig, at grundene til en adoption i dette tilfælde ikke er synderlig stærke.

Jeg forstod, at det ærede medlem fru Else Zeuthen er enig i, at vi skal have indført den stærke adoption. Jeg forstod navnlig, at det ærede medlem kunne være tilbøjelig til at gå med til, at den stærke adoption skulle være den eneste adoptionsform. Jeg håber, det under udvalgsarbejdet vil lykkes mig at overbevise det ærede medlem om, at dette er rigtigt.

Jeg forstod, at det ærede medlem var i tvivl med hensyn til § 17, som det ærede medlem mente kunne give anledning til tvivl og uro omkring barnet. Jeg skal heroverfor gentage, at paragraffen gælder jo kun undtagelsestilfælde, hvor der er tale om et anstaltsbarn, et barn, som kun kan leve på en anstalt, og som ingen kan få kontakt med. Hvis man gør sig dette klart, tror jeg, betænkelighederne vil svinde.

Jeg takker det ærede medlem fru Petra Petersen for den tilslutning, hun gav til lovforslaget. Jeg forstod, at det ærede medlem var betænkelig ved kapitel 3 om ophævelse af adoptivforhold. Jeg giver det ærede medlem ret i, at indførelsen af stærk adoption, hvor man helt bryder forbindelsen med barnets naturlige slægt, er et stærkt indicium for at sige, at det mest logiske er, at adoptivforholdet ikke kan ophæves. Jeg tror imidlertid også, det ærede medlem vil

give mig ret i, at hvis forholdet er dette, at et myndigt adoptivbarn ønsker at få adoptionen ophævet og kan blive enig herom med adoptanten, er der ikke nogen rimelighed i at hindre det deri, og jeg tror, det ærede medlem vil være enig med mig i, at der kan være andre tilfælde, hvor en ophævelse af adoptionen kan være nødvendig.

Det ærede medlem pegede på lovforslagets §§ 18 og 19, hvor der er tale om vanrøgt fra adoptivforældrenes side eller om, at adoptivbarnet har forset sig overfor adoptivforældrene eller en af disse. Det er ikke altid et børneværnsspørgsmål, som det ærede medlem mente, for problemet kan melde sig på et tidspunkt, da der ikke længere er tale om børn, altså hvor adoptivbarnet er blevet voksent. Iøvrigt gør jeg opmærksom på, at reglen findes i den gældende lov. Den anvendes meget sjældent, men i visse yder-tilfælde tror jeg man bør have denne mulighed for ophævelse af adoption.

Også det ærede medlem hr. Alfred Jørgensen takker jeg for den tilslutning, det ærede medlem stort set har givet til lovforslaget.

Jeg skal slutte med at tilsige — naturligvis — velvilje under forhandlingerne i udvalget i håb om, at vi kan nå et resultat.

Gideon: Man kan sige, at det fremrykkede tidspunkt ikke opfordrer til en langvarig debat om dette iøvrigt vigtige spørgsmål, og jeg skal også afstå derfra, men der er et par enkelte bemærkninger, jeg gerne vil gøre overfor den højtærede justitsminister.

Ministeren var inde på det nordiske samarbejde og fremhævede den betydning, han tillægger dette. Jeg vil gerne gøre det samme for mit vedkommende, men denne betragtning kan ikke alene tages til indtægt for det lovforslag, der her foreligger. Det udkast til lovforslag, som er udarbejdet af den sagkyndige kommission, er jo gennemarbejdet i overensstemmelse med tilsvarende sagkyndige kommissioner i de andre nordiske lande, og der er udarbejdet ganske ensartede regler, så selvom man gennemfører ikke alene en stærk adoptionsform, men også medtager den svage, må man gå ud fra, at der ved det samarbejde, der kan finde sted, vil finde en tilsvarende vedtagelse sted i de andre nordiske lande.

I hvert tilfælde er jeg ikke helt klar over,

[Gideon.]

hvad grunden er til, at man, når man først nedsetter en sagkyndig kommission, som efter indgående drøftelser med tilsvarende sagkyndige kommissioner i andre lande i fællesskab med dem kommer til enighed om et ganske bestemt lovforslag, så ganske pludselig fra justitsministeriets side — fra justitsministeriernes side — ændrer de sagkyndiges lovforslag og fremsætter noget helt nyt, hvor man foretager et meget stort spring i forhold til det, som de sagkyndige udvalg har foreslået.

Når jeg henviste til, at man ikke kunne overføre de erfaringer, man har gjort i Norge, til danske forhold, ville jeg dermed gøre opmærksom på, at når et institut, således om tilfældet har været her i Danmark, gennem i hvert fald de sidste 150 år har haft lejlighed til at udvikle sig i praksis, vil det kunne få en helt anden indgribende betydning i langt videre kredse, end når det kun har virket så kort, som det har i Norge. Det er muligt, at vi under udvalgsarbejdet kan få oplyst, hvorledes forholdet stiller sig mellem de to kategorier af adoptionsforhold. Også den højtærede justitsminister er jo ganske klar over, at der er to skarpt adskilte forhold, som der muligvis kan være grund til at tage hensyn til, nemlig dette, som foreligger, når det er et anonymt adoptionsforhold, og så det, der foreligger, når der er en eller anden forbindelse mellem adoptanten eller adoptivforældrene og adoptivbarnet og dets slægt. Det var det, jeg tænkte på, og man er jo også i det praktiske børnesagsarbejde fuldstændig klar over, at der er store reelle forskelle mellem disse to forhold. Derfor tror jeg, at man skal være forsigtig med i disse sager, hvor der er et utal af nuancer i følelser og i forholdet mellem den naturlige slægt og barnet og adoptanten, at lægge det hele ind i en ganske bestemt skabelon, at lægge det i en Prokrustesseng. Jeg tror, det andet er bedre med de to forskellige adoptionsformer, hvoraf den ene passer bedst på det ene forhold og den anden bedst på det andet. Så kan vi se, hvorledes det udvikler sig.

Jeg nævnte også selv, at jeg troede, at den stærke adoption ville blive den overvejende, men selvom det skulle blive tilfældet, synes jeg, at man i lovgivningen

bør tage hensyn til, at der er et vist større eller mindre antal adoptionsforhold, hvor en svag adoption er på sin plads. Jeg håber, at vi under forhandlingerne i udvalget kan komme ind herpå, og jeg forstod på den højtærede justitsminister, at der måske var nogen mulighed for, at vi kunne komme igennem med de synspunkter, som jeg for mit vedkommende og det ærede medlem fru Erna Sørensen også for sit har gjort gældende.

Erna Sørensen: Jeg er en meget stærk tilhænger af nordisk samarbejde og nordisk lovgivningssamarbejde, men jeg må dog gøre opmærksom på, at selv på dette område har man ikke været enig om betingelserne for adoption. De er jo afvigende, eftersom man i Sverige anvender domstolene ved fastsættelse af adoptionsforholdet, medens vi her i landet har bevillingsformen. Jeg føler mig i og for sig mere tryk ved den danske form for adoption. Jeg har selv haft med mange tilfælde af adoption at gøre og har fået det indtryk, at det er meget få af de adoptioner, der foretages, som ikke er tilstrækkeligt undersøgt. Det arbejde, som gøres ved politiets hjælp, er fortrinligt, og jeg tror, at den ordning, vi har, er adskilligt bedre end den svenske ordning.

Når man ikke har kunnet nå til enighed om betingelserne, er der i og for sig intet, der behøver at medføre, at man ikke også kan have en forskellig ordning af retsvirkningerne; der står nogle vise ord herude i vandrehallen om lovsind og retsind, og jeg har det indtryk, at vi skal prøve at bygge en lov op, så at den bliver så retfærdig som muligt, og når man på forhånd ved, at der er mange tilfælde, hvor den stærke adoption ikke vil være fornuftig at bruge, må man have lov til at indføre en særregel her, således som det også er påpeget af kommissionen.

Kommissionen har et stærkt argument for, at man bevarer reglen i kommissionsforslagets § 14, idet man simpelthen siger: Mon der ikke er en del adoptioner, der kun vil blive foretaget, hvis det er den svage adoptionsform, der er gældende?

Den højtærede justitsminister nævnte, at man måske i det tilfælde, hvor det var

[Erna Sørensen.]

bedsteforældrene, der adopterede datterens barn, født udenfor ægteskab, kunne have ladet være. Det er nu gerne således i praksis, når sådanne tilfælde forekommer, at man gør det, fordi man vil have dette barn, der er født udenfor ægteskab, måske på et meget tidligt tidspunkt af datterens liv, ind i familien, og således at datteren, hvis hun senere bliver gift, ikke skal begynde sit ægteskab med dette barn. Det er som regel årsagen til, at man adopterer i sådanne tilfælde.

Jeg vil gerne med den højtærede formands tilladelse citere kommissionens argument. Der står her (betænkningen side 19):

„Det er utvivlsomt, at det i overordentlig mange tilfælde ville stride direkte mod adoptantens ønske og barnets tarv, dersom adoptionen medførte, at den retlige forbindelse mellem barnet og dets naturlige slægt blev afbrudt. Det ville f. eks. være tilfældet ved adoption af større stedbørn. Indførelse af obligatorisk familieskifte i sådanne tilfælde ville derfor indebære risiko for, at mange mennesker undlod at gennemføre ellers ønskværdige adoptioner, og ville dermed påføre adoptionsinstituttet ubodelig skade.“

Det er alle disse forklaringer, som gør, at jeg synes, man skulle bevare kommissionsforslagets § 14.

Må jeg med hensyn til adoption sige, at det er da klart, at en sagfører vejleder sin klient her; det gør ikke alene jeg, men det gør mine kolleger. Vi sætter folk nøje ind i, hvordan forholdene er ved de adoptioner, som nu finder sted. Jeg tror også, at man i almindelighed vil komme frem til den stærke adoption, fordi den er naturlig, sådan som det er fremført af samtlige ærede ordførere her i dag. Jeg håber, at vi gennem udvalgsarbejdet når frem til enighed.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling
vedtoges uden afstemning.

Nina Andersen: Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer.

Uden forhandling eller afstemning vedtoges dette forslag.

Formanden: Jeg skal lade den sidste sag udgå af dagsordenen.

Udvalget angående forslag til lov om ændringer i lov om præmiering af opsparring har afgivet foreløbig beretning over nævnte lovforslag. Eksemplarer vil blive omdelt.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, fredag den 16. december, kl. 13 med følgende dagsorden:

1) *Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:*

Forslag til folketingsbeslutning om ændring af omsætningsafgiften af manufakturvarer og beklædningsgenstande m. v. [af Weikop m. fl.]

2) *Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:*

Forslag til lov om ændring i lov om almindelig arbejderbeskyttelse og i lov om arbejderbeskyttelse indenfor handels- og kontorvirksomhed (unge personers søndagsarbejde i bagerier og budtjeneste om søndagen m. v.).

3) *Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:*

Forslag til lov om adoption.

4) *Tredie behandling af:*

Forslag til lov om indfødsrets meddelelse m. v.

5) *Tredie behandling af:*

Forslag til lov om ændringer i lov om offentlig forsorg (vedrørende ophævelse af forskellige bestemmelser om indberetningspligt for kommunerne samt om ændringer af lovens bestemmelser om medicinhjælp m. m.).

[Formanden.]

6) *Tredie behandling af:*

Forslag til lov om ændringer i lov om støtte til nybygning af fiskerfartøjer m. v.

7) *Tredie behandling af:*

Forslag til lov om ændringer i lov om oprettelse af et kreditinstitut for fiskeri-erhvervet.

8) *Tredie behandling af:*

Forslag til lov om tillæg til statshusmandsloven.

9) *Tredie behandling af:*

Forslag til lov om udlån til statshusmandsbrug m. m.

10) *Tredie behandling af:*

Forslag til lov om udlån til arbejderboliger på landet.

11) *Tredie behandling af:*

Forslag til lov om en atomenergikommission.

12) *Fortsettelse af første behandling af:*

Forslag til finanslov for finansåret fra 1. april 1956 til 31. marts 1957.

Mødet hævet kl. 18⁵⁰.

39. møde.

Fredag den 16. december kl. 13.

Den første sag på dagsordenen var:

Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående forslag til folketingsbeslutning om ændring af omsætningsafgiften af manufaktur-

varer og beklædningsgenstande m. v. [af Weikop m. fl.].

Valgt blev: Poul Hansen (Kalundborg), Einer-Jensen, Holger Eriksen, Kai Jensen, Hans Knudsen, M. Larsen, Viola Nørlov, Alfred Bøgh, Peter Larsen, Anker Lau, Martin, Harald Nielsen, Weikop, Hanne Budtz, Halldan Hendriksen, Bertel Dahlgaard og Rager.

Den næste sag på dagsordenen var:

Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående forslag til lov om ændring i lov om almindelig arbejderbeskyttelse og i lov om arbejderbeskyttelse indenfor handels- og kontorvirksomhed (unge personers søndagsarbejde i bagerier og budtjeneste om søndagen m. v.).

Valgt blev: Leonhard Hansen, Nina Andersen, Bundvad, Evald Kristensen, M. Larsen, Wiggo Larsen, Ravn, Søren Andersen, Frode Carstensen, Henry Christensen, N. Chr. Christensen, Kr. Juul, Adolph Sørensen, Jørgen Jørgensen (Ullerup), Poul Sørensen, A. C. Normann og Kirsten Gloerfelt-Tarp.

Den næste sag på dagsordenen var:

Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående forslag til lov om adoption.

Valgt blev: Nina Andersen, Kaj Andresen, Boye Hansen, Jens Hansen, Johs. E. Larsen, K. Axel Nielsen, Viola Nørlov, Edel Saunte, Gideon, Vagn Bro, Karlskov Jensen, Thisted Knudsen, Ellen Poulsen, Erna Sørensen, Bruun de Neergaard, Hanne Budtz og Else Zeuthen.

Den næste sag på dagsordenen var:

Tredie behandling af forslag til lov om indfødsrets meddelelse m. v.

(Anden behandling findes i tidenden sp. 1930, udvalgets tillægsbetænkning i tillæg B. sp. 161).

Der var ikke stillet ændringsforslag.